

עלון יחיעם

ינואר 2021

קיבוץ יחיעם

מתחילים לראות את קצה הסוף

צילום: נמרוד בן ישראל

התחסנות המונית

שבת. 23.1.21

61 אנשים מקבלים חיסון שני במבצע חיסונים מרוכז בבית המשפחתי

2 מאומתים

4 מבודדים

משולחנו של עידן רז מנהל אגודה קהילתית / ועד מקומי

סגר שלישי

כולנו מקווים ואפילו מאמינים, שהסגר השלישי, יהיה גם האחרון. הסגר, יש לומר, הוא סיפור מורכב, גם ברמה הקיבוצית, האישית. לשמחתנו הרבה, אנחנו נמנים על היישובים שסופרים הכי מעט מקרים מאומתים. אני בטוח שזה לא רק מזל, אלא גם תוצאה של אחריות אישית גבוהה, שכולם שומרים עליה ואנחנו מחזיקים אצבעות, שכך ימשך. ביוזמה מהירה ומוצלחת, הביאו אביבה ויינברגר ורחלה יוקטן מבצע של חיסונים לבית המשפחתי אליו הצלחנו לצרף גם את עובדות צוות החינוך וחברים נוספים, ותיקים ואפילו צעירים יותר, כשעל ידן משמש נמרוד בן ישראל כסדרן ודואג לרווחת המתחסנים, כך שכשנצא מהסגר גם צוות החינוך וגם חברים רבים, שכבר יהיו מחוסנים ומוגנים. על פי המידע שבידינו, עד תחילת פברואר 95% מתושבי יחיעם, מעל גיל 60, יהיו מחוסנים פעם שנייה ואלו הן בהחלט חדשות טובות, שמאפשרות לחשוב על חזרה לשגרה, כמה שיותר מלאה. בסגר הנוכחי יצאה הודעה מטעם המועצה, שעקב רמת התחלואה הגבוהה ביישובי המועצה, אין לא לעשות שום פעילות בתחום החינוך, לא בתחום האפור ולא בכלל. אנחנו כמובן עמדנו בהנחייה, על אף ציפיות ולחצים שהופנו כלפינו פה ושם. מגיעה תודה גדולה והוקרה רבה, לכל העוסקים בדבר, והם רבים, בכל התחומים, למען כלל הציבור.

בחירות בפתח

הבחירות לכנסת קרבות. אנחנו מעריכים ומעודדים כל מי שבימים קריטיים כאלה אינו נותר אדיש ומבקש לקחת חלק פעיל בתמיכה בכל מפלגה בה הוא בוחר. אנחנו קוראים ומזכירים לכל תושבי הקיבוץ, לשמור על שפה מכובדת ברשתות החברתיות ובקבוצות הווטס'אפ, לתלות שלטים רק בכניסה לקיבוץ ולא ברחבי היישוב ולהימנע מהשחתת שלטים של מפלגות שונות ובעלי דעות שונות. יש לזכור, שגם אחרי הבחירות, נמשיך לחיות פה כולנו ביחד ואנחנו רוצים לעשות זאת ברוח טובה.

חדר פעילות

מיד לאחר הסגר ייפתח חדר הפעילות, בתחום הכושר והבריאות, המיועד לפעילות שונה של עד עשרה אנשים. החדר נמצא באחד המועדנים בטבע יחיעם. זנו עוד נדבך לחיזוק התשתית החברתית בקיבוץ.

תקציב אגודה קהילתית

התקציב נבנה בימים אלה ויובא לדיון והצבעה מיד לכשיסתיים הסגר.

מתחם החינוך

המתחם מתחת לחדר האוכל מתקדם ביותר ועומד בשלב של צביעה, הרכבת חשמל ועבודות סיום. אנחנו מצפים להתחיל שם את הפעילות הכוללת של החינוך הבלתי פורמאלי ולראות את כל ילדי יחיעם מרוכזים ופועלים ביחד.

הצפות

במערכת הגשם האחרונה הוצפו שבילים נוספים ולא רק הדרך אל הבתים של כרמי ויהושע לוי, אזור שכבר למדנו במערכות הגשם הקודמות, שהוא מועד להצפה. כרגע עוסקים בטיפול ראשוני ומיידי, הכולל פתיחת ניקוזים והסטת גזם וסחף, על מנת למנוע את ההצפות. במקומות מסויימים כבר יש הזמנה לביצוע עבודה גדולה יותר וכן תיכנון של החלפת צינור הניקוז לצינור גדול יותר בקטע שמביתם של יואש ומלכולה ועד ביתו של כרמי. מופעי הגשם שהתגברו מאד בשנים האחרונות מחייבים אותנו לטיפול יסודי בתשתיות ישנות, שכבר אינן מתאימות למציאות ירידת הגשמים הנוכחית.

אמנות ברחבי הקיבוץ

ביוזמה משותפת של אנשי סטודיו פלמינגו, רותם שביט ועילי הרפז עם עידן, נמשך מבצע צביעת המקלטים והכנסת אמנות צבעונית ועליזה לשימוש בחצר הקיבוץ. המקלט שבין הבית המשפחתי לבית קשר, הפך לסיפור אגדה של פיראטים ושוודדיים, הנלחמים על אוצרות גנוזים במעמקי הים.

הדבר המשמח ביותר,
 לדברי עילי, הוא
 הילדים הקטנים שגילו
 את הפעילות הכיפית
 ובאים לבקר כמעט
 מידי יום, לראות מה
 השתנה ומה התקדם.
 רותם ועילי מקווים
 להמשיך ולייפות
 מקלטים אפורים
 נוספים ברחבי
 הקיבוץ.
 זוהי תפיסת עולם
 מבחינתנו, הם
 אומרים, להשמיש את
 האמנות והיופי בתוך
 מכלול החיים ובכל
 מקום בחצר.

משולחנם של אתי קלדס - מנהלת קהילה ירון פוקס – יו"ר ומנהל קיבוץ

הקורונה והסגר

כמובן שעיקר תשומת הלב ניתנת מוקדשת בימים אלה, לנושא השמירה על ההנחיות, מעקב אחר בריאותם של החברים וטיפול מתמיד במתן תנאים מיטביים להתנהלות הנדרשת. מבצע החיסונים בבית המשפחתי היה מבצע גדול, שאיפשר לחברים רבים שאינם ניידים ושנסיעה אל מחוץ לקיבוץ לצורך התחסנות, מהווה עבורם קושי, להתחסן פה ולזכות בהגנה שמעניק החיסון.

הכנת תקציב 2021

החודשים האחרונים מאופיינים בעיקר בהכנות אינטנסיביות לתקציב 2021. נפגשנו עם כל מנהל ענף בנפרד. ערכנו סיכום של השנה שעברה. בדקנו מה היו התוכניות, מה התבצע, מה לא ולמה ועשינו תכנון לשנה הבאה. חידדנו הגדרות תפקידיהם של מנהלי ענפים ונותני שירות. העבודה על הכנת התקציב מאפשרת להיפגש לעיתים עם נקודות שלא תמיד רואים. הצעת התקציב לשנת 21 דומה מאד לתקציב 20. נעשתה עבודה אינטנסיבית ומעמיקה, בסיוע אריה רז וצוות הנהלת חשבונות, ואנחנו כמעט מוכנים לקראת הבאת הצעת התקציב בפני וועד ההנהלה ומיד לאחר מכן בפני שיחת קיבוץ והצבעה בקלפי.

ייפוי כוח מתמשך

בשל הקורונה הטיפול בנושא ייפוי כוח מתמשך, שהתחלנו בו, מתעכב. אנחנו רואים בנושא זה חשיבות רבה ומתכוונים להמשיך לטפל בו מיד עם תום הסגר. אנחנו ממליצים בחום לכל החברים, גם הצעירים יותר, שעדיין לא עוסקים בזקנתם, לבדוק, לשמוע ולהתעמק בנושא ולנצל את השירות המוצע, להסדרת ענייניהם העתידיים.

השכרות פרטיות ועסקיות

בהשכרת דירות מגורים אנחנו עומדים על תפוסה של 7%-96 דירות מושכרות. כל השכרה נעשית בתיאום עם בתי הילדים, לאחר בירור שיש מקום לילדי המשפחה במערכת.

בהשכרות העסקיות התוצאה סבירה, בהינתן שבירה מלכה אינה פעילה, בתקופת הקורונה.

כרגע נמצאים במו"מ להשכרה מחדש של מבנה היקב.

בסך הכל, גם בהשכרות פרטיות וגם בהשכרות עסקיות, התוצאות יותר טובות מתוצאות השנה שעברה.

עבודות חשמל

מרכזיות החשמל בקיבוץ כבר ישנות מאד, מייצרות בעיות בטיחות ומחייבות טיפול שוטף. כרגע מחליפים את מרכזיית חשמל א'. שידרוג המרכזיות מוריד גם את הפחת, מ 6-7% ל-1%.

מטפלים בשנעים ישנים שכבר עובדים בקושי.

בהמשך נפעל להחלפת הגנרטורים ונתקין גנרטור קבוע בבית המשפחתי ובמרכזיית טדקס, כך שנבטיח את אספקת החשמל בכל תנאי לכל המקומות הציבוריים. באחד השבילים נוצרה בעיה בטיחותית בתחום החשמל וכרגע עובדים על תיקונה. בקיבוץ הוותיק, מחליפים עמודים שאינם בטיחותיים. אנחנו מודים לירון גביש על ההשקעה והטיפול המקצועי.

החזר מס

בחודש האחרון של השנה קיבלו החברים החזר של כ- 25 אחוז מהמס הפרוגרסיבי, בהתאם לתוצאות הכספיות שמאפשרות את זה.

חקלאות

בשנה שעברה נתקלנו בבעיה של ביטוח. היה לנו נזק משמעותי, בהיקפים גדולים, בעיקר כתוצאה מהצפות וסחף של אבנים. בעקבות עבודה מאומצת של בת שבע ואנשי החקלאות, הוחזרו עד כה מיליון שקל.

(המשך בעמ' 8)

בנות

נמצאים בעיצומו של קטיף מסיבי, יותר מ-100 טון בשבוע, המחירים אמנם אינם גבוהים בגלל עודפי הפרי, בארץ, אך היבול הגבוה של הפרי, מפצה על כך.

אבוקדו

עד סוף השנה, במהלך חצי עונה, נקטפו 600 טון. כמות פרי גדולה ויפה, עם מחירים מצויינים.

אנונה

כתוצאה מחמסין, כמות היבול קטנה, היתה כמות קטנה של פרי לעומת הצפי.

חממה

החממה ההידרופונית עובדת יפה ואנחנו כבר מדברים על הקמת חממה נוספת עם גידולים נוספים, בתקציב 2021.

לול

במדגך האחרון היתה תקלה אזורית במזון, ולא ברור עדיין איך יגיע הפיצוי. הלול ריווחי אבל תנאי הסחר גרועים.

פלחה

השבוע ניטעו 60 דונם בצל, מיועד לאיסוף בחודש יולי.

מעדני יחיעם

פעילות המפעל הן בארץ והן בארה"ב, יפה מאד. צוות המפעל בראשות יוחאי, ממשיך לאורך כל תקופת הקורונה, לעשות עבודה מצויינת.

ענף התקשורת

לאחר שזיהינו עליה בצורך של שימוש רב יותר באינטרנט, בשל עבודה מרובה מהבית ושהייה ארוכה יותר של כלל בני המשפחה בבתיים, חתמנו על הסכם להגדלת מהירות הגלישה. בבתיים שמצאים בשכונות בהן יש סיבים אופטיים, המהירות גדלה במאה אחוז ובבתיים שנמצאים באזורים שבהם יש יש סיבי נחושת, המהירות עלתה ב 60 אחוז.

בימים אלה הנושא בעבודה.

בשכונת הבננה ובמקומות נוספים, כבר עובדים על סיבים אופטיים, כאשר יטופלו השבילים בקיבוץ הוותיק, ישתלו סיבים אופטיים בכל הקיבוץ.

תחילת שנת 2021 זהו עיתוי מתאים לספר על אודות הקורה במעדני יחיעם

לכל חברי ותושבי יחיעם,

זה הזמן הנכון לערוך מעין סיכום, לאו דווקא במספרים, של שנת 2020. בראש וראשונה וכמו בכל מקום ביקום, כך גם אצלנו, הייתה זו שנה בצל קורונה. הושפענו מהקורונה, התייחסנו לקורונה ועשינו כל מאמץ להשפיע, קודם כל, על שני דברים.

אחד, ליצור תנאים שיאפשרו לעובדים לעבוד, למפעל לייצר וללקוחות לרכוש ממוצריו שכן אנו מוגדרים כמפעל חיוני.

שתיים, לשמור על בריאות העובדים, תוך הקפדה על הפרדת משמרות, שינויים באופן הגשת ארוחות, עטית מסכות ללא פשרות, ריחוק פיזי ככל הניתן, כיבוד ועידוד של עבודה מהבית, היכן שניתן ונדרש.

אני חושב שגולת הכותרת היא שאף עובד או עובדת לא נדרשו לחל"ת, הגישה להשלמת תמורה לשעות עבודה, שהיה קושי להשלימן מהבית, הייתה גישה מכילה וחיובית. אנחנו שמרנו ושומרים על רוח צוות וסולידאריות.

(המשך בעמ' 10)

לאפשר לייצר ולעבוד, תוך שמירה על ההנחיות

לכל אלה יש תמורה מצד העובדים. מעדני יחיעם ואף מחלקה במעדני יחיעם, לא עצרו אפילו ליום חול אחד במהלך כל השנה. בואו לא נטעה, היו ימים ושבועות קשים, בהם קרוב למחצית מעובדי מחלקת האריזה שהו בבידוד. לא הקלנו ואף החמרנו בדרישות הבידוד. שילמנו לעובדים שישבו בבית והשלמנו את מקומם במפעל.

לצד גישה חיובית זו, אנחנו לא שוגים באשליות. עדיין רב הנסתר על הנגלה ובעיקר ועל כך אין ויכוח, כוחנו והשפעתנו דלים, כולנו מקווים ומתפללים לטוב. בהפוך על הפוך, שנת 2020 כשנה עסקית במפעל, כאן ובמפעל באמריקה, הייתה טובה יותר הן בהשוואה לשנים שקדמו לה והן ביחס לתקציב המקורי. אציין מספר נושאים בהם שיפרנו את התוצאות:

- מכירות לשוק המקומי וליצוא, הן במעדני יחיעם בישראל והן ב-A&H באמריקה.
- היו פחות חוסרים, כלומר, הזמנות שלא סופקו.
- היו פחות פסילות ואי התאמות שמקורן בבעיות איכות.
- הגדלנו את נתח השוק, כלומר את החלק של מעדני יחיעם ביחס לחברות המתחרות.
- בואו לא נתבלבל, הסדר לא השתנה: טירת צבי, זוגלובק, מעדני יחיעם, מותג פרטי (את חלקו, מותג שופרסל, אנחנו מייצרים), עוף טוב. אבל הפער בינינו לבין זוגלובק, פער שהוא עדיין גדול, הצטמצם.
- הפעלנו קירור תוצרת גמורה, חדש ומודרני. הופעלה רמפת שילוח מרווחת, תקנית ויעילה, לסחורה ארוזה וממושטחת לצורך העמסתה ושילוחה על גבי משאיות ומכולות קירור בארץ ולחו"ל. הסבנו חדרים קיימים, האחד לחדר יבוש, האחר לחדר הפשרת בשר והשלישי לאחסון תוצרת גמורה של מוצרים יבשים.
- הוצאנו לשוק מספר מוצרים חדשים: פסטרמה שווארמה, נקניקיות גורמה צ'וריסו וצרפתיות ועוד.
- ביצענו שינויי עיצוב אצל מספר לקוחות בחו"ל, לרבות מעבר מתווי באמצעות מדבקות לשיפור נראות המוצר באמצעות אריזות מודפסות.

- יישמנו את רפורמת הסימון באמצעות סימנים אדומים, שמציינים נתרן ושומן מעל ערכים נקובים.
- ביצענו תוכניות פיתוח של מוצרים בריאים יותר וכן בנושאי 'ביג – דאטה' וזאת באמצעות אנשי פיתוח שלנו ובהסתייעות בקרנות של המדינה לייעוד זה.

עושים צעדים להקטין את הסיכונים ולהגדיל את הסיכויים

היכן לא הצלחנו בהתאם למה שתכננו:

לא התקדמנו מספיק בתחומים שהם מחוץ ללב הפעילות שלנו, אך ככל הנראה הם מגלמים את העתיד ו/או שיש בהם כדי לגוון את תחומי הפעילות ולהקטין את הסיכונים אליהם אנו חשופים בשל שלושה גורמים מרכזיים:

1. המזון המעובד בכלל והבשר המעובד בפרט, יש לגביהם אמירות / מאמרים /גישה, שהם פחות בריאים, פוגעים באיכות הסביבה ופוגעים בבעלי חיים.
2. מגמת הצמחונות והטבעונות בכלל ואצל אנשים צעירים בפרט, מגמה זו קיימת ומתחזקת ואנחנו צריכים להיערך לכך ולתת תשובות חיוביות.

(המשך בעמ' 12)

3. מעדני יחיעם, ככל שזהו מפעל חיובי וחברה תעשייתית רווחית, הוא בבעלות של קיבוץ יחיעם שאין לו מקורות רבים והוא מחויב להבטיח את הפנסיה של חבריו המתבגרים. הדברים ברורים לנו ואנו עושים צעדים, אותם לא אפרט כאן, להקטין את הסיכונים ולהגדיל את הסיכויים בכל אחד מהם. אך כאמור, עדיין לא התקדמנו די.

כשרות מהודרת ומוצרים חדשים

- בשנת 2020, עוד לא התחלנו לייצר בכשרות מהודרת בשוק המקומי, כשרות קהילות. למרות שהתכנית הייתה להתחיל בנובמבר.
- לא השלמנו התקשרות עם גוף תכנון מתאים, לצורך בניית תכונת אב למפעל ל-5 עד 10 השנים הבאות.
- בשנת 2019 ביצענו עבודה בתחום האסטרטגיה העסקית. בשנת 2020, גם בשל הקורונה וגם מסיבות אחרות, לא יישמנו פרקים מהותיים מעבודה זו.

- כך גם לגבי עבודה בתחום התייעלות תפעולית.
  - קיים סיכון רגולטורי לא מבוטל לגבי המשך הייצוא. הוא פחות תלוי בנו ויותר במצב המשחטות, אך לא ניתן להתעלם ממנו, גם אם אין טעם לפרט יותר כאן.
- בהקשר זה אזכיר שבהתאם לשינויי חקיקה במדינת ישראל, במהלך 2020 הפיקוח על מפעלים לעיבוד מעדני בשר לייצוא, טירת צבי, יחיעם, עוף טוב, אחרי עשרות שנים עבר פיקוח זה ממשרד החקלאות באמצעות 'השירותים הווטרנאריים' למשרד הבריאות, באמצעות 'שרות המזון'. השינוי אינו פשוט, הוא כרוך בלמידה והתקבלות ונקווה שיהיה לטובה. עדיין מוקדם לומר, אך צריך לזכור ולהפנים שמדובר בעובדה.
- ומה מכאן ובהמשך, בשנה הקרובה שנת 2021.
- אנחנו מתכננים לקדם את אותם דברים בהם לא התחלנו, חלקם כבר בהתהוות.
- בניית חדר יבשים חדש וגדול ועוד שני חדרי הבחלה. כאשר יופעלו, במחצית השנייה של 2021, יהיה בכך חיזוק משמעותי לעוצמות של מעדני יחיעם במוצרי הסלמי, מוצרי הפרימיום שלנו.
  - אגב, לצורך בניית חדר היבשים, נהרס המבנה אשר במשך עשרות שנים פעלה בו מחלקת האחזקה של המפעל, אשר לפני יותר מעשור, עברה למוסך הישן של הקיבוץ. מאז חדר זה שימש כחדר למעשנים. כתחליף, לצורכי מנוחה ועישון, תוכננו והוקמו על ידי אלעד רימר, הנגר מגעתון ופארס מגיס, המסגר מעראמשה, מבנים ייחודיים בצורה של אוהלים/ מנהרות שמשותלבים יפה בין האלונים לאורך הכביש העולה ליחיעם.
  - ביום הראשון של חודש פברואר, נתחיל למכור מוצרים בכשרויות מהודרות נחשבות, קהילות-אשכנזית ובית יוסף- ספרדית – בשוק המקומי. על כך נאמר מקהילתנו לקהילות, מביתניה לבני ברק. בין דתיים לחילוניים, בין אנשים. רב הדומה על השונה רב המשותף על המפריד.
  - אנו פועלים ונקווה שנצליח להגיע לתוצאות, בתחומים שהם מחוץ לליבת העסקים ויהיה בהם כדי להקטין סיכונים ולהיערך לבאות.
  - אנו מחליפים את חומר הקירור ובהתאם את הציוד, באופן שיאפשר מעבר מפריאון, שפוגע באטמוספירה, לגליקול.

- אנו חוזרים לעבוד עם חברת התכנון יעד ואיתם ננסה לקדם נושאים מול רמ"י, רשויות הבניה והתכנון האזוריות. כל זאת כדי להבטיח את יכולת ההתרחבות של המפעל בעתיד.
- כל הנאמר לעיל ועוד הרבה וביחד עם הקפדה על איכות, בטיחות מזון, בטיחות עובדים – מניעת תאונות עבודה, מוצרים קיימים וחדשים במחירים תחרותיים, התייעלות, משמעת תעשייתית.

לבסוף וחשוב:

תוך קיום עבודת צוות וחברה סולידארית ומתחשבת, שפועלת לפרנסת ורווחת עובדיה, מקסימום רווח לבעליה – קבוץ יחיעם, ותועלת מובהקת ללקוחותיה. ...ואם בסוף השנה נפתח את הסיכום במלים – שנת 2021, השנה שאחרי הקורונה – דינו.

לסיום, בנימה אישית

החודש חגגה לי משפחתי וחגגו לי עובדי המפעל, יום הולדת 67. הגעתי לגיל פרישה. התחלתי בגיל 36 בתפקיד של מרכז משק ואני ממשיך מגיל 40 כמנכ"ל מעדני יחיעם. מאז ועד היום אני משרת את ציבור העובדים והחברים במפעל ובקיבוץ. אני מודה למשפחה שלי, לעובדים ולחברים, על התמיכה והעיסוק המעניין והמאתגר בו אני עוסק.

בברכה ולהתראות, יוחאי

חברי ותושבי קיבוץ יחיעם שלום,

החלוץ
להנשמה משותפת

אני מטר כהן-מעוז, ראשת השלוחה של מכינת רעות, אשר פועלת ביחיעם זו השנה השלישית. אני בת קיבוץ אילון ובזכות קבלת הפנים היפה, העזרה והנכונות, אני מרגישה מאוד בבית גם ביחיעם. אשמח לספר לכם על הנעשה במכינה במהלך ארבעת החודשים האחרונים. השנה היא איננה שנה רגילה כידוע, ונדרשנו להרבה כוחות ויצירתיות, על מנת להצליח לקיים שגרת מכינה טובה ואיכותית ויחד עם זאת בטוחה ובריאה, לקהילת יחיעם וכן לאנשי המכינה עצמה. חניכי המכינה פתחו את השנה בטיול עליה לקרקע, בו הם התחקו אחר סיפור ההקמה של קיבוץ יחיעם ונפגשו עם עידן, מנהל הקהילה.

(המשך בעמ' 16)

במהלך חודש ספטמבר פתחנו ברצף של סמינרים בנושאים שונים, שתפקידם הנחת יסודות לכינון הקבוצה במכינה. הסמינרים עסקו בנושאים כמו דמוקרטיה, מגדר, יהדות וציונות וכן יחסים קבוצתיים. בשלב זה התגבשו הקבוצות והכירו לעומק. בחודש אוקטובר התחלנו להתנדב ברחבי הגליל המערבי, בחקלאות ובחינוך. כיום אנו פרוסים במשקים חקלאיים שונים, הזקוקים לעזרתנו ביתר שאת, בשל הקושי לגייס עובדים זרים בתקופת הקורונה. כמו כן השתלבנו במרכז קשר ובמרכזונים של קיבוץ יחיעם, אושרת ובן עמי.

נספר לכם, ששגרת השיעורים במכינה כוללת שיעורים בנושאים כגון: ציונות, בית מדרש יהודי פלורליסטי, כלכלה- חברה, הסכסוך היהודי- ערבי, "פנתרים שחורים ודובים לבנים", אמנות, וכן אימונים גופניים והכנה לצה"ל.

השגרה מורכבת גם משיחות קבוצה ושיחות מליאה, בהן מחליטים החניכים על אורחות חייהם, ממש כמו שיחות קיבוץ וזו גם אחת המטרות שלנו, לייצר במכינה חוויה קבוצתית-קיבוצית.

אנחנו עסוקים גם בחינוך פוליטי וחשיבה ביקורתית וקיימנו יום עיון לקראת הבחירות שהראה כיצד ארגונים אזרחיים יכולים להשפיע על הפוליטיקה. כמו כן נושא לא פחות בוער תרתי משמע הוא התחממות כדור הארץ ופיתוח חשיבה אקולוגית וקיימנו יום עיון בנושא דריסת רגל אקולוגית בשיתוף עם אנשי מועצת מטה אשר.

לסיכום - מיקום המכינה בקיבוץ יחיעם, על כל ההיסטוריה הטמונה במקום, נותן לנו השראה וגורם לנו לשאול מחדש- מהו מעשה חלוצי וציוני בימנו? ובעצם לשם כך קמה המכינה. כדי שבני נוער ישאלו את עצמם מה נדרש לעשות היום?

אנחנו מזמינים אתכם לצור עימנו קשר אם תרצו להעשיר את ידיעותינו על תולדות הקיבוץ, בהרצאה, במכתב או בכל דרך יצירתית. מקווים שאנו לכם שכנים טובים, ומודים לכם על הסבלנות וקבלת הפנים הנעימה.

נתראה בשבילים,

מטר וכל החניכים והמדריכים, מכינת רעות, מחזור ג'

מרדכי גור, (מוציק), הפרטיזן הגיבור, הלך לעולמו.

כמה עצוב.

מאת: רותי כהן

אין דרך קצרה לספר את סיפור חייו, של מוציק, הרצוף נקודות שיא. אנסה באמצעות סיפורים מעטים לספר על אישיותו. מוציק נולד כנראה, ב - 30.6.1925. מאחר שלדבריו בבית המשפחה אף פעם לא חגגו ימי הולדת, לא היה בטוח לגמרי לגבי התאריך. אמו של מוציק, מניה, באה ממשפחה אמידה, אצילה, עם חינוך צרפתי. אביו, אהרון, בולשביק, בא ממשפחה של פשוטי עם, שעסקה בהשטת בולי עץ על הנהרות ממנסרה למנסרה. השניים התאהבו וברחו כדי להינשא. לאחר שנישאו ונולד בנם הבכור, אברהם, האב, שהיה בצד האדום של המהפכה, הצטרף לצבא האדום המהפכני שהיה בהתהוותו והגיע לדרגה צבאית גבוהה. לימים הוא נחשד על ידי השלטונות כטרורצקיסט. מישהו הזהיר אותו, שיברח. הוא לקח את בנו הבכור, את אישתו ההרה וסמובר וברח לפולין. שם התיישבה המשפחה בברנוביץ', עיר קטנה, שרוב תושביה היו יהודים. מיד עם הגעתם לברנוביץ' נולדה נונה, אחריה נולד שוריק ואחרון חביב נולד מוציק. האב עשה חייל. הקים מספר מפעלים והפך לאיש אמיד. באחד ממפעליו, לייבוש פירות, היו מסתתרים קומיניסטים, על אף הסכנה הרבה שבדבר. שפת הדיבור בבית היתה רוסית והילדים ראו עצמם כרוסים. הקשר עם המשפחה ברוסיה נשמר בסודי סודות בשל הסכנה שיוודע לשלטונות. שני ההורים הפכו לפעילים מרכזיים בקהילה והיו ידועים בנדיבות לבם. הילדים היו כולם בשומר הצעיר. אך אברהם, הבכור גורש מהתנועה, כי היה קומניסט מידי. בית ההורים היה מלא חיים ופתוח. מוציק נהג לספר לילדיו, שמאחר שהיה הילד הצעיר במשפחה, תמיד כשהתחילו לדבר על דברים מעניינים, הוא נשלח לחדרו, אך היה מתגנב חזרה, כדי להציץ ולהקשיב. בילדותו נתקל מוציק בגילויי אנטישמיות לעיתים קרובות. הילדים הגויים בבית הספר התעמרו בו והציקו לו וכשהמורה התלונן בפני אמו, שהילד מסתבך בקטטות, היא גיבתה אותו ואמרה, שהיא מלמדת את ילדיה על להגן על כבודם. "אבא נהג לומר", מספרים הלל וכרמית, "שמאז שעמד על דעתו, ידע שפולין זו לא המולדת, המולדת היא בארץ ישראל".

בלימודים מוציק לא הבריק. הוא סיפר שביום שהביא הביתה את גליון הציונים אביו היה נותן לו מטבע ושולח אותו לקולנוע, כדי שעד שיחזור הביתה, אמו תירגע. בספטמבר 39 כבשו הרוסים את העיר. המפעל של האב הולאם והשלטונות הכניסו לבית המשפחה דיירים, שני עובדי רדיו ובנם הקטן.

יום אחד חזר מוציק מבית הספר ועל יד הבית חיכה קולונל של האם. קה.וה.דה. "אתה הבן של גורליק"? שאל הקולונל.

"כן", השיב מוציק בחשש ואמר שההורים בעבודה. הקולונל הודיע שיחכה להם ונכנס הביתה. כשההורים חזרו, נפלו האב והקולונל, זה על צווארו של זה. זה היה הקולונל שהזהיר בעבר, ברוסיה, את האב.

כשהצבא הרוסי נסוג מהעיר, הציעה אשת המושל למשפחה, לברוח איתם במכונית שלהם. אבל המשפחה סירבה, כי ההורים חיכו לאחות, נונה, שתשוב מלימודיה בוילנה. כך נחרץ גורלם.

האח הבכור, אברהם, היה מהנדס וקומוניסט ועבד בתכנון שדות תעופה. כשפרצה מלחמת העולם השנייה, התגייס לצבא הרוסי האדום.

האח השני, שוריק, העיר לילה אחד את מוציק משנתו ואמר לו, אני לוקח את האופניים שלך, ונוסע. אתם תהיו בסדר. שוריק לקח תרמיל, עלה על האופניים של מוציק ונסע מזרחה.

בין הסכם ריבנטרופ - מולוטוב לבין פתיחת מבצע ברברוסה, בית המשפחה נחשב למקום בטוח ופעילים יהודים רבים, היו עוצרים אצלם בדרכם, כדי לאכול, לישון ולקבל קצת כסף.

בדצמבר 41 ביחד עם כל יהודי העיר, פונתה המשפחה לגטו. את תקופת שהותם בגטו, זכר מוציק קצת לטובה, בזכות הסולידריות המופלאה בין היהודים והדאגה הרבה איש לרעהו. אביו, אהרון, היה מראשי ארגון חלוקת המזון, מאחר שהיה בעל מערכת קשרים מסועפים עם אנשים שמחוץ לגטו, גם עם לא יהודים.

מוציק, שהיה נער צעיר, דעתן ובעל יוזמה, שלט בשפה הגרמנית ונשלח מטעם המחתרת שפעלה בגטו לשמש כשרת אצל קציני האס דה (משטרה חשאית גרמנית). משימתו היתה לקרוא מסמכים שהושלכו לסלי האשפה, לחפש ניירת במגירות ואפילו להאזין מידי פעם לרדיו.

תפקיד נוסף שלקח על עצמו ביוזמתו, היה לגנוב פה ושם חפצי ערך שהקצינים הללו החרימו מיהודים, חפצים אלה ניתנו כשוחד לחיילים האוקראינים, תמורת נשק.

אחד הקצינים הגרמנים תפס את הנער היהודי, עם שרשרת יהלומים בידו. "היא היתה של אמי", שיקר לו מוציק ואמר לעצמו שכבר כלום לא חשוב, כי ברגע זה נגזר מותו. להפתעתו, הקצין סטר לו שתי סטירות, בעט בו ואמר לו להסתלק. לימים, הגיעה בתו של אותו קצין, לבקר את מוציק בקיבוץ ולבקש כפרה. היא סיפרה שאביה אמר לה שהוא ריחם על הנער היהודי, כי הוא היה חוצפן ונועז ואמר לאביה, "אני אמנם הולך למות עכשיו, אבל אני הולך לגן עדן ואתה תהיה לעד בגיהנום".

בסוף דצמבר 42 פינו הגרמנים את הגטו והעבירו למחנה הריכוז קולדיצ'בו כ- 1800 איש, שנותרו בחיים מתוך ה- 14,000 שרוכזו בו עם הקמתו. קולדיצ'בו היה מחנה קטן, ללא קרמטוריום והגרמנים העמידו את האנשים בשורות, ציוו עליהם לחפור בורות גדולים וירו בגבם, כדי שיפלו לבורות.

מוציק נשלח לחפור בור עם אחת הקבוצות של הנידונים למוות. שומר אוקראיני שעבר במקום, חמד את המגפיים שנעל הילד היהודי. מוציק, שכבר ידע שהוא הולך למותו, שלף סכין סנדלרים ששמר תמיד בכיסו וחתך את המגפיים לאות מחאה. כדי להתנקם בו, במקום להעמיס אותו על המשאית עם כל ההולכים למוות, לקחו אותו שני קצינים, ולאורך כל הדרך היכו אותו מכות רצח. כשהגיעו אל שפת הבור, החליטו להרוג אותו במכות במקום בירי ולאחר שבמשך זמן רב דקרו אותו שוב ושוב בכידוניהם ווידאו את מותו, השליכו אותו לבור.

את כיסוי הבור השאירו הגרמנים למחר. באמצע הלילה ולא בהכרה מלאה, זחל מוציק החוצה מתוך הבור. במקרה פגש את הקצין הגרמני, שממנו גנב בזמנו את התכשיטים. הקצין הביא אותו למרפאת המחנה לטיפול אצל הרופא, שנאלץ לתפור לו 47 פצעי דקירה עמוקים. כשלושה שבועות נותר מוציק במרפאת המחנה ללא הכרה.

בתום השמדת יהודי המחנה, הותירו הגרמנים בחיים כמאה יהודים, שהיו ממיטב בעלי המלאכה. שענים, חייטים, פרוונים וכדומה, כדי שיעבדו בשביל משפחות הקצינים הגרמנים במחנה. בין החיים נותרו ארבעה נערים, שלא היו בעלי מלאכה, שתי נערות שעבדו במכבסה, נער שהיה עושה פחמים ומוציק, שהיה נער שליחיות. הם התחילו לרקום תוכנית בריחה. כולם היו בעלי ידיים טובות, בעלי חוש טכני, בעלי גישה לכלי עבודה ולא מאד מורעבים. הם התחילו ליצור חתכים לאורך הגדר וקדחו בה חורים. אחד הרוקחים במחנה הכין עבור כל אחד מהם בקבוק עם חומצה, שיוכלו לבלוע במקרה שייתפסו.

הגרמנים, שהרגישו שמשוהו קורה, לקחו את אחד היהודים לחקירה. הם אמנם הביאו למותו, אבל הוא כנראה לא נשבר ולא הסגיר את חבריו, שהבינו שעליהם להקדים ולצאת, על אף שלא היו לגמרי מוכנים. בלילה בהיר, בשלג עמוק, בתנאים לא טובים לבריחה, הצליחו 96 היהודים החיים במחנה להשתחל אל מחוץ לגדר. למזלם, עם בוקר החל לרדת שלג וטישטש את עקבותיהם. הגרמנים יצאו לחפש אותם, אך לשווא. הבורחים התפצלו לארבע קבוצות, מתוכן אחת נתפסה אחר כך וכל חבריה הוצאו להורג, כמובן. הקבוצה של מוציק הגיעה למחנה של האחים ביילסקי. מחנה אזרחי, בו קיבלו כל יהודי שהגיע.

אבל מוציק לא הסתפק בעובדה שניצל, הוא רצה להיות לוחם. אחרי זמן קצר עבר למחנה פרטיזנים, בפיקוד רוסי. משימתו הראשונה היתה פיצוץ ברכבת. "מה שתצליח לקחת, שלך", אמרו לו מפקדיו, "אם תאבד את הנשק שקיבלת, אל תחזור". מוציק חזר ובידיו כלי נשק נוספים, שאסף מההרוגים. הוא קיבל סוסה לבנה, עליה היה רוכב ומעביר ידיעות ועושה שליחיות. כעבור זמן מה הגיע למחנה הפרטיזנים, מי שלימים נודע בשם "האח דניאל". יהודי שהתחזה לגרמני ממוצא פולני, הגיע לדרגת קצונה בצבא הגרמני ועסק בהצלת יהודים. מוציק פגש אותו קודם, במחנה האחים ביילסקי. הפרטיזנים לא האמינו לסיפורו, ראו בו קצין גרמני והחליטו להרוג אותו. מוציק ביקש שימתינו, עד שהוא ירכב למחנה ביילסקי ויביא עדים שיאמתו את סיפורו של האיש וכך היה.

אחרי שנה וחצי במחנה הפרטיזנים, כבשו הרוסים את האזור. מוציק החליט להתגייס לצבא הרוסי, אבל רק אחרי שיברר מה עלה בגורל משפחתו. אז נודע לו ששני הוריו הוצאו להורג, אחיו שוריק נהרג במלחמה ואחותו נונה ובעלה, ואחיו, אברהם, נמצאים באזור טשקנט. לאחר מכן התגייס לצבא הרוסי וכבעל ניסיון בפיצוץ וחבלה, שובץ לחיל הנדסה.

תוך כדי שלימד גרמנית את אחד הקצינים, הבינו מפקדיו את יתרון ידיעת השפות שלו והעבירו אותו לחיל מודיעין. תפקידו היה לחסל תנועות חתרניות ולנסות לתפוס את מדעני הטילים הגרמנים. אך הוא יצר לעצמו משימה נוספת, לתפוס ולהרוג אנשים ששירתו את הצבא הנאצי. מאחר שהיה איש נוח לבריות וביצע פה ושם עבודות עבור הקצונה הרוסית, מפקדיו העלימו עין מעיסוקיו הצדדיים.

אחרי כל האכזריות, הסבל והרוע, שחוה מוציק במהלך שנות המלחמה, בא לביטוי הפן העיקרי של אישיותו. חמלה, נדיבות וטוב לב. פעם נכנסה היחידה שלו לכפר גרמני, שכל תושביו התחבאו בבתים. הם ישבו לאכול ופתאום נפתחה דלת וילדה קטנה, רעבה ומפוחדת, הציצה ממנה. מוציק שאל אותה איך קוראים ואם היא רעבה והזמין אותה להצטרף אליהם. הוא שאל אם היא לבד והיא אמרה שעם אמה והוא הזמין גם את האמא לאכול איתם, כשהוא יודע שאף אחד מחיילי היחידה לא יעז להתקרב אליה. בפעם אחרת הגיעו לביתו של קצין גרמני אכזר, שמוציק חיפש, במטרה להרוג אותו. הקצין לא נמצא בביתו. מוציק הצביע על הילדות הקטנות ואמר לאישה, תסתכלי עליהן. אלפים כאלה הרג בעלך. הוא השאיר את האישה והילדות המפוחדות בחיים ועזב את הבית. "למה לא הרגת אותן"? שאל בפליאה חברו ליחידה, "כדי לא להיות כמו הגרמנים", השיב לו מוציק.

כשהסתיימה המלחמה היה מוציק בברסלאו, בדרום גרמניה ומשם הועברה היחידה לליאובוסדורף. שם שימש כמתורגמן עבור הצבא הרוסי. יום אחד הודיע לו הקצין התורן שמחכה לו אישה בחוץ. כשהגיע לפתח, שמע את אחותו קוראת בהתרגשות, מוציק! כפי שלא קרא לו איש, מאז שעזב את הגטו.

(המשך בעמ' 24)

ההתרגשות גאתה ובין חיבוק אחד לשני, סיפרה לו נונה, אחותו, שהיא ובעלה יסדו קיבוץ סטודנטים בבניאנבה, ואחד החברים שם, שהיה בעל קשרים, עזר להם למצוא את מוציק. נונה הביאה איתה בקבוק יין, ששמרה במשך כל שנות המלחמה ונדרה לפתוח אותו רק כשתתאחד המשפחה. הקצינים הרוסים ניצלו כמובן את ההזדמנות כדי להרים כוס ועוד אחת ועוד אחת, של וודקה.

מוציק לא עזב מיד את המחנה עם אחותו, כפי שהיא תיכננה. הכבוד לא איפשר לו לערוק מהצבא הרוסי. הוא הגיש פנייה לעבור לצבא הפולני, כפי שהורשו לעשות חיילים רוסים ממוצא פולני. מפקדו שלח אותו עם התעודה החתומה ורמז לו שהדרך למפקדת הצבא הפולני, מזמנת אפשרויות רבות... מוציק השאיר אחריו את תעודות ההוקרה וההצטיינות הרבות שקיבל ויצא לדרכו.

לפני שחבר לאחותו ובעלה ולאחיו, אברהם, עלה מוציק על הרייכסטאג לאחר שברלין נכבשה וכתב על הקיר, בעברית, חזק ואמץ.

מוציק, יחד עם אחותו, נונה ובעלה, נפרדו מהאח אברהם, שיצא לצרפת והתחילו במסע מפולין לצ'כיה ומשם לאוסטריה. באוסטריה לקה מוציק בדלקת אפנדיציט, אך סירב לעבור ניתוח וכך עבר את האלפים לאיטליה. רק כשהגיעו למילאנו, נותח להוצאת האפנדיציט.

ממילאנו העבירו אותם אנשי הבריגאדה לכפר קטן על יד גנואה. שם עלו על ספינת המעפילים, שאר ישוב. מאות אנשים הצטופפו על הספינה הרעועה ועוד אספו אנשים בדרך (בין היתר את נחמקה, זיכרה לברכה), כשרוב הזמן הם מתחת לסיפון. עוד בטרם התקרבו לחופי הארץ גילו אותם הבריטים וליוו אותם לאורך הדרך. המעפילים אמנם קיבלו הוראה להתנגדות פאסיבית, אך לא עמדו בה והתנגדו באמצעות מקלות ואפילו תפסו שני מלחים בריטיים, שחברי הפלמח שיחררו, על מנת למנוע מהומות.

כשהגיעו אל מול חופי הארץ, נתפסו על ידי הבריטים ונשלחו לקפריסין, למחנה 67 נונה, שהיתה בהריון מתקדם, נשלחה לעתלית ושם ילדה את בנה הבכור. התנאים במחנה בקפריסין היו איומים ומוציק אף חלה בטיפוס. אבל תמיד סיפר לילדיו כמה טוב היה להם שם. הם הקימו מעין קיבוץ, בשם קיבוץ לחירות, ועסקו בפעילות חברתית ותרבותית.

כעבור שנתיים הגיעו לארץ, להכשרה בקיבוץ כפר מנחם ומשם עברו כגרעין לקיבוץ שער הגולן, שהיה ביתו הראשון של מוציק מאז שעזב את בית הוריו. הוא עבד כדייג וקצת בבנות.

מוציק נבחר מטעם הקיבוץ שלו לצאת עם פלוגה מקובצת לשדה יואב, לסייע בהקמת חבל לכיש. בשדה יואב פגש את דוסי, שהגיעה בפלוגה מקובצת מטעם יחיעם.

מוציק היה הגזבר ודוסי באה אליו וביקשה לעבוד. הוא שלח אותה לנקות את החדר שלו...

די מהר הם הפכו לזוג. חזרו ביחד לשער הגולן ושם התחתנו.

דוסי רצתה מאד לחזור ליחיעם. מוציק התרצה ועבר איתה לכאן. ביחיעם התקבל מוציק בברכה ואהבה, שליוותה אותו במשך כל שנות חייו בקיבוץ. הוא החל מיד לעבוד בבנות.

בשנת 1958 נולד בנם הבכור, הלל, שנקרא על שם אחד הפרטיזנים שהיה עם אביו, והיה לו מעין דמות אב.

בשנת 1960 נולדה כרמית.

הילדים מתארים את מוציק, שכמי שאף פעם לא התלונן על כאב ולא דאג לעצמו, היה אבא חרדתי לילדיו. את כרמית, לדבריה, לימד היאבקות, כדי שתדע להתגונן, אך תמיד היה נותן לה לנצח.

הלל זוכר שכבר בגיל צעיר ביותר לימד אותו אבא איך להתגנב אל שומר מאחור ולחנוק אותו, או איך לתקוף.

"אני מאד התעניינתי ברובים", סיפר הלל "וקיבלתי מבן דוד רובה אוויר. אבא לימד אותי לירות בו. יום אחד אמא באה לראות ולא היתה מרוצה, הזיזה את אבא ולימדה אותי בעצמה".

עוד זוכר הלל, שאבא, שלא התהדר בשום תואר של פעיל מרכזי בחיי הקיבוץ, היה מתאמן בהתעמלות קרקע ותרגילים שונים וכשהיו באים לבריכה, היה מוציק מקיף את הבריכה בהליכת ידיים וכל הילדים בקבוצתו היו מתפעלים ולא היה גבול לגאוותו של הלל.

שניהם מציינים את הגינותו של מוציק ואמונתו המוחלטת בבני אדם וכן את קשרי הידידות העמוקים ששמר עם אנשים, בעיקר עם חבריו לגרעין בשער הגולן, שתמיד ראה בו בית.

בשנות השבעים יצא מוציק לפעילות במשרד הקליטה. הרצון העז שלו לסייע לעולים, בעיקר מברית המועצות דאז, ליווה אותו גם הרבה שנים אחרי שסיים את כהונתו וחזר לקיבוץ. הוא הירבה לעזור למשפחות עולים לעבור את הסבך הבריורקרטי בארץ. במשרד הקליטה התיידד מוציק גם עם אנשים מרקע פוליטי שונה מאד והוא, שהיה מפמ'ניק אדוק ואיש פוליטי בנשמתו, גרס שלא יתכן שכל החוכמה נמצאת אצלנו וצריך להתידד ובעיקר להקשיב, גם לאנשים בעלי דעות פוליטיות שונות. מוציק חזר לעבודה בבנות, אותה אהב בכל ליבו וכשנאלץ לעזוב את החקלאות בשל מצב בריאותי, עבר משבר קשה.

מוציק נותר תמיד אבא חרד וכרמית זוכרת איך נסע עד אשקלון בעת מלחמת המפרץ, כדי להביא לה את מסכת האב"כ. הלל זוכר שכששירת בצבא, במחנה שרגא, היה אביו מתגנב למחנה ונכנס, אפילו שאסור היה, כדי להשאיר לבנו על המיטה חבילה של דברים טובים.

מוציק היה מראשוני שורדי השואה שסיפר על מה שעבר. אני מאמינה שכמוני, רבים מהילדים הראשונים של הקיבוץ שלא מעט מהוריהם היו בעצמם שורדי שואה, שמעו את סיפוריו של מוציק, הרבה לפני ששמעו את סיפורם של הוריהם, אם בכלל. עבורנו, מאז הילדות המוקדמת, היה מוציק פרטיזן גיבור.

הלל וכרמית נישאו והקימו משפחות ומוציק ודוסי הפכו לסבים אוהבים ודואגים ביותר. הנכדים והנכדות זוכרים את הטיולים איתם ברחבי הקיבוץ, את הרכיבות על האופניים ומאוחר יותר על הקלנועית, את הרצון של הסבים לטפח אצלם זיקה אמנותית ואת הסיפורים הרבים של סבא על השואה, בסגנון קשוח יותר לנכדים, הבנים של הלל ובסגנון מרוכך יותר לנכדות, הבנות של כרמית. הבנות זוכרות בגעגוע גם את ביקורי הסבים אצלן בחדרה. "סבא היה מכין לנו לארוחת בוקר 'פיצה מקפיצה'", הן מספרות, "זה היה הגורמה של ילדותנו".

אחד הדברים שמעציבים את הלל זה שמוציק לא זכה לראות במציאות את הנין שלו, שנולד בחו"ל, לחיים, נכדו הבכור. בראשית שנות האלפיים עברה דוסי ניתוח במפרק הירך ומיד לאחריו קיבלה אירוע מוחי, מאחר שזה היה בעת מלחמת לבנון, לא קיבלה טיפול הולם.

שנים רבות ישבה דוסי בכיסא גלגלים ומוציק טיפל בה במסירות והתמדה, אין קץ.
 כולנו זוכרים את התמונה של מוציק, שמסיע את דוסי בכיסאה במשך שעות רבות
 מידי יום ברחבי הקיבוץ.
 דוסי נפטרה ב 30.12.2011.

מוציק נשאר קצת 'תלוי באוויר', לדברי ילדיו. אך הוא שמר על קשר הדוק עם הבית
 המשפחתי והיה מסיע אנשים בקלנועית שלו ומסייע להם בסידורים שונים.
 לפני כחמש שנים עבר ניתוח מאד מורכב בעמוד השדרה הצווארי, למרות התנגדות
 בני המשפחה. הוא עמד על כך ועבר את הניתוח בהצלחה רבה. זה איפשר לו ארבע
 שנים נוספות, עם איכות חיים טובה, כשהוא גר בחדר צדדי של הבית המשפחתי
 ומקבל טיפול מסור ואוהב מהצוות.

פעמים רבות במהלך חייו הביט מוציק לעומק הלבן בעיניים של המוות והמוות
 מיצמץ ראשון.
 בשבוע שעבר, בעקבות תנודות בלחץ הדם, לקה בדלקת ריאות. עם בוקר הובהל
 לבית החולים. דווקא כעבור ארבעה ימים, חזר לעצמו, שוחח עם ילדיו והביא
 לליבם תקווה ששוב המוות ימצמץ ראשון במאבק ביניהם.
 אך הפעם לא עמד לו ליבו. ביום חמישי, 17 בדצמבר 2020, לפנות בוקר, נקבע מותו
 של מוציק, הפרטיזן הגיבור ועוד אבן נפלה מחומת הבית הזה.
 מעומק הלב אנחנו משתתפים בצערכם, בני משפחת גור לדורותיה.
 כמה אהבנו אותך, מוציק. תנוח.
 נוח בשלום על משכבך.

להלל וזכרמית
לנכדים ולנכדות, בארץ ובחול
לכל בני המשפחה,
מחבקים אתכם ומשתתפים בצערכם

בית קיבוץ יחיעם

חיה הררי זיכרה לברכה

מאת: רותי כהן

כמה הזוי ועצוב ללוות אותך בדרכך האחרונה, חיה, כשפני ילדיך ניבטים אלינו מהמסך, בזום מרחוק ואנחנו נמנעים מלהצטופף סביבך ולהתחבק. מטורף.

חיה נולדה במאי, 1926, בהונגריה, בכפר שאת שמו איני מתיימרת לנסות לבטא.

היא היתה הבת הבכורה, אחות לשלוש אחיות שנולדו אחריה. אביה עבד בטחנת הקמח של הכפר, אמה היתה עקרת בית. משפחה מסורתית, ששמרה על כשרות ומנהגי היהדות. האב הלך לבית הכנסת המקומי בשבתות וחגים. בכפר היו משפחות יהודיות נוספות והוריה כמו כולם, דיברו ביניהם לרוב באידיש.

בני המעמד הבינוני, חיים בנוחות, אך ללא מותרות. מידי יום היו הולכות הבנות ברגל לקצה הכפר, לטחנת הקמח, להביא לאביהן את ארוחת הצהריים.

כשהיתה חיה בת 11, סיימה את בית הספר היסודי בכפר. בית ספר תיכון לא היה ולכן נשלחה לעיר הקרובה, לבית הסבים מצד אמה, שהיו דתיים מאוד, כדי להמשיך בלימודיה. שש שנים שהתה בבית הסבים והביתה הגיעה רק בחגים וחופשות. בבית הספר היהודי בו למדה, היתה חיה תלמידה מצטיינת ולא פעם בחרה המורה לקרוא את חיבוריה ועבודותיה בפני הכיתה.

כשהיתה כבת 14 הצטרפה אל חברות יהודיות שגרו באותו רחוב, לתנועת השומר הצעיר. החניכים היו נפגשים כל פעם בביתו של חניך אחר, שהוריו היו מאוהדי התנועה, בסופי שבוע יצאו לטיולים. למחנות הקיץ לא הרשו לה הסבים לצאת, כי שם התערבבו בנים ובנות יחד.

(המשך בעמ' 30)

חיה הושפעה מאד מדודותיה הרווקות, שחיו אף הן בבית הסבים. הן היו מאד משכילות, האזינו למוזיקה וקראו ספרים ובקיץ היתה חיה נוסעת איתן לטיולים בחו"ל. כשסיימה את לימודיה נשארה בעיר והשתלבה בעבודה במספרה של אחת הדודות.

בשנת 1944, כשפלשו הגרמנים להונגריה, הם אספו את כל יהודי העיר, העבירו אותם לחווה גדולה מחוץ לעיר, שם העמיסו אותם על רכבות, בדרכם לאושוויץ.

באושוויץ פגשה חיה את אחותה הצעירה, מרים. הן הופרדו מהסבים ונשלחו לבלוק הנשים.

כדי להצליח לישון היו צריכות כולן לשכב על הצד, צמודות זו לגבה של זו. הן היו רעבות תמיד, סבלו מקור ומתנאים סניטריים לא אנושיים. הדרך היחידה לשמור על צלם אנוש, היתה הלכידות החברתית וההתחשבות ההדדית.

כעבור מספר חודשים, לאחר מיון, הועברו חלק מהנשים וחיה ביניהן, למחנה עבודה ליד העיר לנצברג, בגרמניה. כל בוקר צעדו שעתיים ברגל, על מנת לעשות עבודה, שנראתה להם סזיפית לגמרי, העברת חומרי בניה ממקום למקום.

כשיצאה חיה, יחד עם אחותה הצעירה וחבריה למחנה, לצעדת המוות, הם לא ידעו למה ולכן הם יוצאים. כעבור ארבעה ימים של הליכה, ללא מים וללא מזון, החלו אנשים סביבה להתמוטט. העיקר היה, ידעה חיה, להמשיך לצעוד. לא ליפול. הנשים עשו ביניהן תורנות, כשכל פעם שתיים אחרות חייבות לשמור על עיניים פקוחות בזמן ההליכה, בעוד האחרות יכולות להרשות לעצמן להיגרר מתוך נמנום. כהות החושים הלכה וגברה, כוח הרצון הלך ונחלש.

ביום השמיני לצעידה הגיעו סוף סוף אל מחנה שבויים רוסים, אליו הגיעו גם האמריקאים. המתים המהלכים התחילו להתאושש. הסיוט נגמר. חיה הצליחה לעבור את הכל כשאחותה הצעירה לצידה. את יתר בני המשפחה לא זכתה יותר לראות.

כעבור כשבועיים הגיעו חיילי הבריגדה, לקחו את הנרשמים לעלייה לארץ, לעיר הנמל בארי באיטליה. אחרי מספר שבועות בבארי, עלו על רכבת נוספת שלתדהמתם התנוססו בחלונותיה דגלי כחול לבן וכל הנוסעים בה, שרו בעברית. היו אלה ניצולי רכבת קסטנר, שאחזו כולם בסרטיפיקטים לעלייה לארץ. כשהגיעה העת לעלות על האונייה ויל-דורן, ציוותו את חיה לבעל סרטיפיקט, שהחזיק סל עם תינוק. חיה אחזה בידית אחת, האיש אחז בשנייה וכך עלתה על האוניה, שמסיפונה ראתה כעבור כמה ימים, את אורותיה של חיפה. אפילו האנגלים, שהמתינו להם ושלחו אותם למחנה המעצר בעתלית, לא יכלו לצנן את ההתרגשות העצומה שאחזה בכולם.

אולם ככל שעבר הזמן בעתלית, התגבר חוסר השקט והחשש של העצורים. לבסוף הם יצאו משם בחשאי, באישון לילה. בחשיכה מוחלטת טיפסו על הר הכרמל, הגיעו לקיבוץ בית אורן, וגם משם חמקו מאימת האנגלים והמשיכו בהליכה עד קיבוץ יגור. מיגור עברה חיה יחד עם חברי הגרעין שלה לקיבוץ נגבה. את אלי פגשה חיה כשהגיע הגרעין שלה, לאחר הרבה לבטים, מנגבה ליחיעם, אז עדיין קיבוץ הסלע. השניים נישאו ב – 1949. חיה היתה אישה שקטה, מופנמת, לא מילאה תפקידים בכירים בקיבוץ, לא ישבה בוועדות. לא הביעה את דעותיה בקול חוצץ.

(המשך בעמ' 32)

אבל מהימים הראשונים בלטו אמנותה המוחלטת של חיה בערך העבודה, חריצותה ודבקותה בערכי השיתוף והשוויון. ומי שהיו קצת יותר קרובים אליה, זוכרים את ההומור המיוחד לה, בעיקר הומור עצמי, שביצבץ תמיד בסיפוריה, על עצמה ועל אילי, כפי שנהגה לקרוא לו. הומור שנון, שתמיד נמשך עליו חוט של עצב.

כמו כל חברי וחברות הקיבוץ, עבדה חיה בענפים שונים, תמיד בהתאם לצורך, גם אם לא תמיד בהתאם לרצונה. אבל חיה, זוכרים כולנו, היא בעצם שם נרדף לקומונה, אותה ניהלה ביד רמה ובחריצות אין קץ, שנים רבות. קומונריות ועובדות קבועות וזמניות באו והלכו, אבל חיה תמיד היתה שם, מתחילה את יומה עוד לפני עלות השחר ומסיימת עם שעת הסגירה, יודעת בדיוק מי זרק מה לכביסה, מתי וכמה.

עודד, בנם הבכור של חיה ואלי, נולד ב 1950, כעבור 5 שנים נולדה אמירה וב - 1961 נולדה בת הזקונים, ענת. שלושתם גדלו והתחנכו בחינוך המשותף, בלינה המשותפת. באחת משיחות הטלפון שלנו אתמול, סיפר לי עודד, שהוא זוכר שיר שהיתה אמא שרה לו בפעמים הנדירות שהיתה יושבת לצידו במיטה. עודד שר באוזני את השיר, בגליל, בתל חי, על כל מילותיו.

שלושת הילדים, כל אחד בתחומו, גילו נטיות אמנותיות, שאפשר להניח, שמקורן באהבתה הגדולה של חיה לקריאת ספרים ולמופעי תרבות, מוזיקה ומחול, שהתפתחה בנעוריה הרחוקים, עם הדודות, בבית הסבים.

בבגרותם הובילו החיים את כל השלושה לחיים בחו'ל. שנים רבות, עד שהפכו הנסיעות לחו'ל לזמינות, התמודדו חיה ואלי עם הריחוק מהילדים ובהמשך מהנכדים. עם הזמן, ככל שניתן, הרבו לנסוע לביקורים.

לפני כשבע שנים חלתה חיה, נחלשה מאוד ועברה לבית המשפחתי. הילדים באו לבקר לעיתים קרובות ואלי טיפל בה והיה לצידה במסירות רבה. בשנים האחרונות היתה חיה מנותקת מהמציאות, כך גם כשהלך אלי לעולמו. מי יודע, אולי היא גם לא היתה מודעת לנתק שכפתה הקורונה עליה ועל הילדים והנכדים. חיה, שעברה כבר את גיל 95, הלכה לעולמה בלילה שבין שישי לשבת. תם המסע.

חייך לא היו זסר של שושנים, חי, ובכל זאת בכ אישה חייכנית, עליזה וטובת לב.

היית אישה מיוחדת, חיה, נוחי בשלום על משכבך.

עודד, אמירה וענת

בני הזוג והנכדים, אתם אמנם רחוקים,

אבל ליבנו איתכם.

אנחנו משתתפים בצערכם ומזדהים עם הקושי ההזוי

שמאלך אתכם ללוות את אמכם בדרכה האחרונה

באמצעות הזום.

קיבוץ יחיעם, הבית בו נולדתם,

נשאר ויישאר תמיד הבית שלכם.

משולחנו של רז דגן

מקלט מוזיקלי

כאות תודה והוקרה על התקופה שלהם פה, אירגנו חניכי מכינת רעות, מחזור ב' חדר מוזיקה במקלט מס' 9. חניכי המכינה אספו מכל הבא ליד, שטיחים, שולחן, כורסאות וכסאות וקיבלו אישור לנגן ולשיר במקום, בעצמם ועם ילדי הקיבוץ. כשעזבו החניכים את יחיעם, לקח על עצמו עילי הרפז מלהמשיך לתחזק ולהפעיל את המקום. ועדת תרבות תרמה למקום מערכת תופים, הנמצאת במקום דרך קבע וכל מי שרוצה לנגן, מגיע עם הכלי האישי שלו ומצטרף לנגינה.

המקום המזמין, העלה את סף היצירתיות של אוהבי המוזיקה והם הקימו להקה, המונה את עילי הרפז - גיטרה, אור קורן - שירה, אורי שרון (געתון) - בס/שירה, איתי - פסנתר חשמלי. כשרק תחזור הפעילות הסדירה, הם מבטיחים, נזכה לשמוע אותם, בקאברים של להיטים מתקופות שונות.

בינתיים, כל מי שמעוניין לנגן במקלט 9, מוזמן לפנות אל עילי הרפז, לתיאום כניסה וגם מי יודע, אולי, להצטרף אל הלהקה, או לחבור לנגנים אחרים.

